

Claude Simon - Tramvay

Çevirmen: Samih Rifat, Sel Yayıncılık, s.43-47

Yalnızca görüntüsü bile bir anda şaşkına çeviren yaşlı adama (TRANSİT'te geçirdiğim ilk geceden sonra beni yerleştirdikleri çift yataklı odadaki komşuma), daha ilk bakışta bastırılması zor bir tiksinti duymamın nedeni, zavallı adamın pis ya da iğrenç görünümlü olması değil -çelişkili gibi de görünse- varlığının, karikatüre varan ve sanki açık saçık denebilecek bir düzeyde, ikimizin de orada bulunmasını zorunlu kılan şeye karşı direncin canlı bir örneği gibi görünmeseydi belki de -kendi kendimin sırtıkan bir ikizini görmek ve onunla birlikte yaşamak durumunda bırakılmışım sanki; yalnızca yaşamak için değil, dayanılmaz bir densizlik derecesine varana dek canlı örneğini oluşturduğu bir düşkünlüğü yadsımak için gösterdiği yoğun çaba, o küçük tarağı uzun, gümüş rengi saçlarından durmaksızın geçiriyordu belki; bu saç da, güzelliği ve zarifliğiyle, taban tabana zıt bir görüntü oluşturduğu buruşuk ve düşkün kukla suratının tepesinde, tam bir peruka gibi duruyordu, tıpkı annemin, tabii ki güzel görünme kaygısıyla değil, sadece bir tür utanma duygusuyla (ve büyük olasılıkla beni fazla ürkütücü bir görüntüden korumak amacıyla) taşımakta -en azından onu gördüğüm son güne dek- ısrar ettiği (bunu da daha sonra öğrendim), dalgalanması donup kalmış o perukayı andırıyordu: ona benzer, acılı bir yüzü ve aynı alıcıkus gagası biçimli burnu çevreliyordu o da; ve ben, ölümün en azından "doğal" ölüm denen şeyin (ya da onun yaklaşmasının) yalnızca bu soytarımsı ve iç karartıcı kukla suratını görmeye mahkûm edilmişim sanki (Almanların, boynuna bir köpek gibi tasma geçirip bütün kampta gezdirdikleri o tutukluyu anımsatıyordu bu bana: Tasmanın ucu başka iki tutuklunun elindeydi, buyruklara uyarak yavaş yavaş yürüyordu, göğsünün üstünde, boynuna bir telle asılmış ağır bir tuğla vardı (yoksa bir kesme taş mıydı?), onun üstünde de "arkadaşlarımla ekmeğini çaldım" yazılıydı ve bizim barakadan geçtiğinde, işittiği küfürler, yüzüne tükürenler, ara sıra da vuranlar yüzünden, ölümün eşiğinde bir yaşlının, etleri çekilmiş, çürümüş, ürküntü verici görüntüsüne bürünmüştü). Sanki bir Goya resminden çıkmışa benzeyen bizim yaşlı adamın da hırslı süs merakı, yalnızca saçlarının bakımıyla sınırlı kalmıyor, giysilerine de yayılıyordu; yavaş adımlarla zar zor yürüyerek ortak tuvalete gitmeden önce, tiyatro sahnesine yakışır kırmızılıkta, sık dokulu kadife pijamasının üstüne, hasta bakıcının yardımıyla şık bir lacivert sabahlık geçiriyordu ve ben de, orada, tuvalette bıraktıklarını buluyordum daha sonra, özenle yerleştirilmiş olsalar da (belki de asıl bu yüzden) tiksintiyle baktığım bir iki nesne: Tarak, diş ve tırnak fırçaları, vıcık vıcık bir pembe sabun, pazarda satılan türden iki sünger - havlu, havluları süsleyen yemişler, yapraklar, çiçekler; hepsini içine alan tatsız tuzsuz bir

renk senfonisi, turuncular yeşiller ve pembe olmayan, yalnızca kırmızının yaşlanmış, bunamış diyebileceğimiz bir renk daha. Ama beni hepsinden çok etkileyen şey (sabununun, tıraşının, diş fırçasının verdiği tiksintiden; yaşlılığın ve yıpranmanın zayıflatmaktan çok sanki yaşamaya elverişsiz hale getirdiği bu bedenle temaslarını dokuları sindirmiş izlenimini veren havluların küflü ve uçuk renklerinin doğurduğu tiksintiden çok) her türlü sağduyuya ve sanki her türlü edebe karşı gelen bu kalıcı olma diretişinin ortaya vuruluş biçimiydi aslında: El kol hareketlerinde, bedenin devinimlerinde gözlenen ürküntü verici tutumluluk yüzünden, her hareket aslının bir karikatürü gibi duruyordu -sendelediği, düşecek gibi olduğu ya da hareketlerini yanlış hesapladığı için değil; tersine bütün bunlar, gücünü dikkatli bir tutum içinde harcama isteminin parçaları olmuşlardı (cimrilik dememek için tutumluluk diyorum)- ve onları öylesine yavaşlıkla yönetiyordu ki (daha uygun bir sözcük bulamıyorum) bütün yer değiştirmeleri, en küçük eylemleri bile sanrımsı bir havaya bürünüyordu -yavaş oynatılan bir filmdeki gibi değildi bu (orada düşmeler de darbeler de (atlar, boksörler, jokeyler, futbolcular) bir tür uçucu zarafet kazanır; öylesine gerçekdışı, öylesine zıpzip bir zarifliktir ki bu, seyirci hemen, normal hareketlerin yavaşlatılması ve bundan doğan bir tür yerçekiminden kurtulma durumu karşısında olduğu uyarısını alır), tersine, çok ağır bir yavaşlıktaydı bu hareketler, öyle ki yerçekimi kuralları hiçbir zaman etkisini yitirmiyor ama bu da herhangi bir sendeleme, titreme ya da acemiliğe yol açmıyordu: En küçük bir devinim bile, deyim yerindeyse, başlangıcından sonuna dek, kılı kırk yaran bir tedbirlilikle yönetiliyor ve denetim altında tutuluyor, bunun için yaşlı adam önce çarşafı üstünden atıyor, sonra yatakta oturuyor, ardından yavaş yavaş yere kayıyor, terliklerini ayağına geçiriyor, o korkunç kırmızı kadife pijamanın üstüne sabahlığını giyiyor, sabahlığın kemerini bağlarken tüm istemi, tüm dikkati ve özenle ölçülüp biçilmiş tüm güçleri, aldığı sayısız önlemlerde yoğunlaşıyordu ve bu güçler, en küçük aşamalarında bile o denli dikkatle yönetiliyordu ki, sanki canlı değil de mekanik bir düzenek (ama sonsuz hassaslıkta bir düzenek) komuta ediyordu onlara, üstelik robotlara özgü o sert el kol sarsılmalarına da yer vermeden: Bedeninin bütün hareketleri, sanki zarafetin bütününü tersi bir şeyle birbirine bağlanıyor ve bu, görüntüyü daha da sanrısal hale getiriyordu; sanki acil bakım bölümüne girişinden bu yana (ama, bir kez daha, ateşin etkisiyle mi acaba?) bir dizi garip olay, yaşamın (ya da an sızın açınlanmış, gizli, bir tür büyüdü dünyanın) bir dizi garip belirtisi akıp geçiyordu önünden: O gülünç sarhoştan başlayarak, karo beyi biçiminin ortasında balmumu bir kelle kadar kıpırtısız duran, o sarı saçlı, bilmecemsi kesik başa, oradan da yaşlı adamın- deyim yerindeyse- azaltılmış eylemlerine dek uzanan, bir dizi tuhat olay. Şimdi, bileklerimden birine saplanıp bir yarabandıyla tutturulmuş iğneden yükselen boru, beyazımsı bir maddeden yapılmış, yavaş yavaş buruşan bir tür

torbaya bağlanıyor, bu torba da, uzun bir kromajlı çubuğun tepesini taç biçimi saran kancalardan oluşmuş bir sehpaaya asılı duruyordu; burun deliklerime daldırdıkları iki oksijen tüpü hâlâ yerindeydi ama, ilk gece sabit aralıklarla, otomatik olarak sıkışıp gevşeyen o tansiyon ölçme bileziğiden kurtulmuştum artık; yine de bu cimri, donuk ışıktaki her şey tekdüze kül rengi bir resim gibi görünüyordu hâlâ gözüme ve bunun dışında kalan tek şey, gözücü pijamasıyla, sakınlı, kesin ve kılı kırk yaran yavaşlığı içinde hareket eden o yaşlı adamdı - ve beni bu odaya yerleştirdikleri andan başlayarak ikimiz de her türlü sözün yararsızlığı (ya da anlamsızlığı) konusunda dile getirilmemiş bir anlaşmaya varmışçasına suskuniüğümü korumuş olsak da, bir ara, bir tür açıkgözce gülümsemenin eşlik ettiği, anlaşılabilir bir şeyler mırıldandı bana doğru; sevimli görünmeye çalıştığı belliydi ve aynı anda, iki yatağın karşısına, oldukça yükseğe yerleştirilmiş televizyonu açan düğmeye bir yerlerden eliyle bastı, ekranda soluk yeşil bir zemin üstünde bir topun peşinde koşan adamcıklar belirdi, ama ben bir el hareketi yapmış ya da yüzümü buruşturmuş olmalıyım ki, kendisinin de sıkıldığını gösteren bir yüzle ve el işaretiyle hemen kapattı televizyonu, sonra hep aynı şaşırtıcı hareket tutumluluğuyla yatağının kenarına oturdu, göğüs cebinden küçük tarağı çıkardı, birkaç kez gümüş saçlarından geçirdi, yeniden cebine koydu, gövdesini bir yana eğdi, sabahlığının önce bir sonra öteki kolunu çıkardı, sabahlığı kaba etlerinin altından sıyırdı, sonra kaba etlerinin üstünde döndü, sonra bacaklarını çarşafın altına uzattı ve en sonunda, o kukla suratı hâlâ eskisi kadar kayıtsız, gözleri tavana doğru fal taşı gibi açık, hareketsiz, öylece kalakaldı.